

OBRAZEC ZA PRIJAVO IN ODDAJO NATEČAJNEGA PRISPEVKA

»Lekcije narave: 100 let podnebnih zgodb, ki so oblikovale Goričko«

1. PODATKI O ŠOLI

Naziv šole: Osnovna šola Bogojina

Naslov šole: Bogojina 134, 9222 Bogojina

3. PODATKI O AVTORJU (UČENCU/UČENKI)

Ime in priimek: Zarja Šebjanič

Razred: 7.

4. PODATKI O PRISPEVKU

Naslov zgodbe: Od belih zim do zelenih januarjev

5. BESEDILO ZGODBE

(Največ 9.000 tipkanih znakov s presledki. Besedilo napišite v slovenskem jeziku.)

Na tiho jutro letošnjega januarja sem se zbudila nekoliko prej kot ponavadi. Še preden sem odprla oči, sem začutila nekaj posebnega – nekakšno tišino, ki ni bila enaka vsaki drugi. Ko sem vstala iz postelje in pogledala skozi okno, sem si morala pošteno pometi oči od presenečenja. Svet pred mano je bil ves bel. Sneg! Pravi, debel, bel, bleščeč sneg je pokrival streho sosednje hiše, drevesa v sadovnjaku, cesto in vse, kamor mi je segel pogled. Bila sem tako vesela, da sem skoraj pozabila, da moram iti v šolo.

Tisti dan je bil nekaj posebnega. Sneg se čez dan in noč ni začel topiti, kot smo bili navajeni v zadnjih letih. Ostal je. Ostal je cel teden. Naša šola je postala kraj mokrih škornjev, rdečih nosov ter veselih in do ušes nasmejanih obrazov, šolsko dvorišče pa prizorišče mnogih snežnih bitk, dežela snežakov in pravo tekmovalno sankališče. Mislim, da smo vsi sošolci skupaj začutili, da je to nekaj posebnega. In res. Ko sem to pozneje povedala dedku Štefanu, me je pogledal, se nasmehnil in rekel: »Zarja, to je zima, kot se je jaz spominjam iz mojih otroških let.«

Februarja je prišel nov val mraza. Termometer je zjutraj pokazal minus petnajst stopinj Celzija, včasih še manj. Tla so bila trda kot kamen in spolzka kot drsališče. Po okoliških poljih je pihal hladen veter, ki je ostro zbadal v obraz in prste. Kot vsako jutro sem se pred odhodom v šolo poslovila od dedka. Takrat pa me je že pri vratih ogovoril z besedami: »Kam pa ti s tako tanko jakno? Toplo se obleci, saj pa je minus petnajst!«

Moj dedek Štefan je star petinsedemdeset let in že več kot petdeset let živi v Moravskih Toplicah. Verjamem, da pozna prav vsak kotic Moravskih Toplic – vsako njivo, gozdiček in vsak izvir. Ko govori o vremenu in kako je bilo v njegovem otroštvu in mladosti, ga zelo rada poslušam, ker vem, da ne govori iz knjig, ampak iz življenjskih situacij.

»Obleci se toplo, vzemi kapo, šal in rokavice!« je ponovil, preden me je pospremil do vrat. »Mraz ni šala. Jaz vem, kaj pomeni pravi mraz.«

Ko sem prišla iz šole, je dedek sedel v kuhinji. Vohal se je sveže kuhan zeliščni čaj in naenkrat je začel pripoved z besedami: »Ko sem bil star toliko kot ti ...« Takrat sem vedela da bo to popoldne še zelo zanimivo. Pripovedoval mi je o zimi leta 1963, ko je bil star dvanajst let – torej skoraj toliko kot jaz zdaj. Takrat je zapadlo skoraj pol metra snega, ki ga ni mogoče primerjati z

Sofinancira
Evropska unija

letošnje snežno pošiljko. Kazalec na termometru se je spustil tudi do minus enaintrideset stopinj Celzija.

Toda zima v njihovi mladosti ni bila samo zabava. Dedek se je zamislil in mi rekel: »Hudo je bilo za našo živino, bilo jim je hudo mrzlo. Drevesa so pokala od mraza in marsikatero drevo v sadovnjaku je zmrznilo do korenin. Tistega leta je bilo zelo malo letine in pridelka.«

Poslušala sem ga in si predstavljala: Moravske Toplice pod skoraj metrom snega, hiše zasnežene do oken, otroci, ki si želijo pomladi in poletja, ki prinašata domače sadje in pridelke, ter kmetje, ki jih skrbi za živino, da bo imela dovolj hrane čez zimo, hkrati pa se bojijo za pridelek, ki so ga posejali v jeseni. Kako drugačen svet!

Po kratkem premisleku pa se je še spomnil zime pred tridesetimi leti. Snežna odeja se je na naših poljih obdržala kar 95 dni. Spomni se, kako so se moja mama, njena brata in prijatelji iz vasi hodili skupaj smučat v Vučjo Gomilo. Tam so si domačini naredili pravo domačo vlečnico in se učili smučati na domačem terenu. »Vsak dan so prišli domov z velikimi nasmeški!« se spominja dedek. Tega v zadnjih letih ni več.

Ko sva z dedkom primerjala najine izkušnje, sva oba ugotovila nekaj, kar je bilo hkrati lepo pa tudi malce žalostno. Jaz sem se snega v januarja veselila, kot da je to največje čudo na svetu za nas, otroke, ki snega v zadnjem desetletju pri nas nismo videli veliko. Vsako zimo sem gledala skozi okno in čakala. Kdaj pa kdaj je za en dan ali dva nasulo nekaj snega, toda jutro zatem je bila trava spet zelena. Dedek se je pa ves čas čudil mojemu navdušenju in veselju. »Kako to, da se tako veseliš?« me je vprašal. »Mi smo se veselili, ko je sneg skopnel.« Šele po pogovoru z njim in premisleku sem razumela njegov pogled na zimo.

Dedek je v otroštvu in mladosti doživel zime, ki so bile dolge in neusmiljene. Že samo misel na sneg in zimo jim je predstavljala napor, delo, skrb za pridelek, ki bo zadostoval za ljudi in živali, da bodo zimo lahko prestali. Zanj je bil sneg vsakdanjih spremljevalec hladnih mesecev, ko se je narava pogreznila v zimsko spanje. Jaz pa sem v trinajstih letih doživela le peščico snežnih zim, in vsaka je bila zame kot praznovanje.

Narava se je spremenila. Zime so danes milejše, sneg redkejši, narava pa kakor da ne najde pravega časa za zimski počitek. Kar je bilo dedku samoumevno, je zame postal čudež.

Ko sem na tih februarjski dan hodila iz šole po zmrznjeni poti, z rdečimi lici in dedkovimi besedami v ušesih, sem razmišljala: Moravske Toplice so lepa, mirna pokrajina s polji, gozdovi, vinogradi. A ta krajina se počasi, a vseeno prehitro spreminja. Kmetje govorijo o tem, da so pomladi vse zgodnejše in nevarnejše: da drevesa cvetijo zgodaj, a pride pozeba in vse uniči; da

so poletja vse bolj vroča in sušna; da dež ne prihaja enakomerno, ampak ko dežuje, pade naenkrat toliko padavin, da poplavi, močen dež pa spira prst.

Zgodbe, ki mi jih je pripovedoval dedek, danes zvenijo skoraj kot pravljice. Toda te pravljice so bile resničnost. In to, kar danes doživljamo mi, bo čez petdeset let verjetno pravljica za naše otroke. Narava se vsak dan spreminja. Naša okolica se spreminja. In mi, otroci mojih let, smo morda zadnja generacija, ki še ima privilegij, da o teh spremembah zvemo iz prve roke – iz ust tistih, ki so živeli v svetu, ko so se še letni časi menjavali kot na sličicah v učbeniku.

Sofinancira
Evropska unija